שיעורין בבדי סיכת קטן ועד לוג. אבל אם היה תחלתן מלוג בעינן שיעור גדול לשבריס יותר מכדי סיכת קטן ואפילו יחדו בטלה דעתו אצל כל אדם ואין יחודו יחוד דאין דרך ליחד שבריס הבאים מכלי גדול לתוך סיכת קטן וכן נראה [ט] דע"י יחוד מיירי הכא דהיאך יקבלו שבריס טומאה אם לא ע"י יחוד הא אמרינן בסוף המניע (שבת לה:) דכלי חרס שניקב כמוליא זית טהור מלקבל בו רמוסים זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמוסים ואם פירש בקונטרס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום סתם כלי חרס ששיעורו בזיתים וגם אם היתה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל בו רמוסים שאם יחדו שוב לרמוסים מקבל טומאה מכאן ולהבא אז אם מתחלה היה מיוחד לרמוסים לא נטהר אלמא בעינן יחוד וא"ת דתנא בתוספתא דכלים בשלהי פרק מחט וטבעת שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מאחוריהן] אין ממלאין בהן ואין מקדשין בהן ואין מזין מהן וכו' שפן ועשה מהן כלים מקבלין טומאה מכאן ולהבא דברי ר' מאיר וחכ"א כל כלי חרס שטהר שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם ואי בעינן יחוד לקבל בו רמוסים כשניקב כמוליא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמוסים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהבא אבל אי לא בעינן יחוד אמאי אפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי לרמוסים וי"ל דהכא דתוספתא מיירי בדלא חזי על ידי יחוד בלי תיקון [י] ולהכי בשבריס הפחתין מכשיעור המפורש כאן בשמעתין דמחמת גריעותא לא מהני יחוד אבל היכא דלא בעי תיקון דאין מחוסר אלא יחוד לא אמרן דכיון שטיהר שוב לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן במסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מארבעה טפחים טהור מירחו בטיט מקבל טומאה משיסיקנו לאפות בו סופגנין [יא] משמע דאתא ביה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י תקון אבל שבריס קטנים אין נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום תקון וא"ת לפי מה שפירש דלא מהני רחויות לשבריס לקבל טומאה עד שיחד הא בפרק כל הכלים (שבת דף קכד:) פליגי ר"מ ור' יהודה בכלי שנשבר בשבת ורחוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום עולד ור"מ שרי דלית ליה עולד אבל כ"ע מודו שאם נשבר מערב שבת דלא הוי עולד ושרי לטלטולי בשבת הואיל ורחוי למלאכה אחרת אלמא מנא הוא לענין שבת ואם כן לענין טומאה נמי מנא הוא כדאמר רבא בפרק כל הכלים (שם דף קכג.) גבי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח התם [יב] דלא בעינן יחוד לענין שבת גבי רבא דאיתווש מסאניה בטינא ואתא שמעיה ושקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה בחצר חזי לאיכסויי ביה מנא וי"ל דלעולם בעינן יחוד לענין טומאה והא דקאמר רבא מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחוד דכיון דניטל [יג] חודה או עוקלה לא מהני בה יחוד והא דתנן במסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל [יד] חודה או עוקלה טהורה ואם התקינה למיתות טומאה לאו יחוד בעלמא קאמר אלא שעשה שוס תיקון אבל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין שבת לא תקנו יחוד וכן משמע התם בהיא דתרגמא אביי אליבא דרבא בגולמי דזימנין דמימליך עלייהו ומשוי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימלך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל ורחוי להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דאמר בפרק במה אשה יוצאה (שבת דף נח:) העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפחת תיבוקות יש להם עינבל טמאים אין להם עינבל טהורים נטלו עינבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש [טו] ר' יוסי בר' חנינא הואיל ורחוי להקישו ע"ג כלי חרס רבי יוחנן אמר הואיל ורחוי לגמוע בו מיס לתינוק אלמא בדחויות בעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחך בלא יחדו מיירי מדפליג עלה ר' יוסי בר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דבעינן מעין מלאכה ראשונה [טז] ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עינבל מעולם מה לי היה לו עינבל וניטל ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא בעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה ושב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים במדרסות עמוד ועשה מלאכתו ואין אומרים בטמא מת עמוד ועשה מלאכתו ורבי יוחנן אמר אף אומר בטמא מת עמוד ועשה מלאכתו והיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה ושב עליה דאיירי כשלא יחדו לישיבה דממעט ליה מדכתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרין לו עמוד ועשה מלאכתו וי"ל דשאני גבי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העינבל כדקאמר התם אית לן למימר דחשיב כלי ע"י דבר מועט שעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עינבל ואפילו בלא יחוד ולמ"ד הואיל ורחוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי בעלמא בעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מיס דהיינו מלאכה אחרת ואפילו אמ"ל דבעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העינבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא קגי ליה בגימוע מיס דהוי כמו עמוד ועשה מלאכתו: **התם** לחומרא. השתא חוזר בו מכל מה שתירץ והוי כמו אלא:

כל שיעורי חכמים להחמיר. וא"ת בפרק תפלת השחר (ברכות דף כו.) דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות ובעי בגמרא [טז] אי עד ועד בכלל אי לא עד ועד בכלל ופשיט דעד ועד בכלל דומיא דהיא דקאמר רבי יהודה גבי תפלת המוספים עד ה' ע[יז] ו' שעות דהוי עד ועד בכלל כדמוכח התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עבר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה רביעית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האי עד ועד בכלל והאי עד ולא עד בכלל דקאמר הכא גבי היא דאבל היולא מן המטה דחמשה כלמעלה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתרוייהו לחומרא [יח]:

והרי

שיעורין בבדי סיכת קטן ועד לוג מאי לאו לוג כלמטה לא לוג כלמעלה ת"ש [ט] מלוג עד סאה ברביעית מאי לאו סאה כלמטה לא סאה כלמעלה ת"ש מסאה ועד סאתים בחצי לוג מאי לאו סאתים כלמטה לא סאתים כלמעלה והתניא לוג כלמטה סאה כלמטה סאתים כלמטה התם לחומרא [י] דא"ר אבהו א"ר יוחנן [יא] כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגרים של כתמים להקל דיקא נמי דקתני עלה דההיא [יב] חמשה כלמעלה עשרה כלמטה: **ניטל הטחול**: [יג] אמר רב עוירא משמיה דרבא לא שנו אלא ניטל אבל ניקב טרפה מתיב רבי יוסי בר אבין ואיתימא ר' יוסי בר זבידא [יד] חותך מעובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה הא בהמה גופא שריא הוא הדין דאפילו בהמה נמי אסירא איידי דתנא רישא מותר באכילה תנא נמי סיפא אסור באכילה [טו] ואיבעית אימא ניקב לחוד ונחתך לחוד: ניטלו הכליות: אמר [טז] רכיש בר פפא משמיה דרב [יז] לקתה בכוליא אחת טרפה אמרי במערבא [יח] והוא דמטאי לקותא למקום

עד לוג. שיעור זה ניתן לשברי כלים שלא היה תחלתן אלא עד לוג דאם היה תחלתן יותר מלוג [יא] הוי שיעור שבריו ברביעית הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה.** כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שניים או שלשה לוגין או יותר [יב] על סאה שיעור שבריו ברביעית הלוג: **סאה כלמעלה.** ושיעור שבריו בחלי לוג כדלקמן: **סאתים כלמעלה.** ושיעור שבריו בתורת הכניסה [יג] ובמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלם: **והתניא לוג כלמטה כו'.** אלמא בכולהו עד ועד בכלל: **התם לחומרא.** משום הכי אמרינן הכא עד ועד בכלל דאזלינן לחומרא דמטמינן לשברים בשיעור זוטא אבל כסלע וכאיסר דרב נחמן אי הוה אמרינן הכא עד ועד בכלל הוי קולא לאכסורה ואשמועינן רב נחמן דכל היכא דקתני עד זל ביה לחומרא ואי עד ועד בכלל קולא היא אימא עד ולא עד בכלל: **כל שיעורים של חכמים להחמיר.** אי מלומלס חומרא הוא שערינהו במלומלס ואי מלומלס קולא שערינהו בשומק: **חוץ מכגרים של כתמים.** שאינו בגדה (דף נח:) דהרואה כתם של דם בבגדה כגרים טמא דמספקינן לה בדם נדה אע"ג דכי משערת ליה במלומלס חומרא הוי לא הויא טמאה אלא ביותר מכגרים אבל כגרים עצמו מחזקינן ליה בדם מאכולת והיינו להקל דאע"ג דכגרים שעורו בעינן כגרים ועוד והכי תניא בהרואה כתם (שם נח:) וטעמא משום דכתמים עצמן דרבנן דמדאורייתא עד דחזיא מגופה כדכתיב (ויקרא טו) דם יהיה זובה בבשרה: **דיקא נמי.** דהא דקתני לוג כלמטה סאה כלמטה משום חומרא הוא ולאו דוקא נמי במקום קולא עד ועד בכלל: **דקתני עלה דההיא.** דאבל היולא חמשה טפחים כלמעלה טמא דעד דקתני עד חמשה טהור ולא עד בכלל: **עשרה כלמטה.** דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד בכלל קאמר אלמא בתר חומרא אזיל: **חותך מעובר.** שבמעי הבהמה ולא יצא מתוכה: **מותר.** [יד] אבר באכילה ויתר בשחיטתה כעובר עצמו וטעמא מפרש בבהמה המקשה (לקמן סט.) מכל בבהמה תאכלו [טו]: **מן הטחול ומן הכליות.** של בהמה אם נחתך מהם אף על פי שלא הוציא החתיכה ממוכה אסור באכילה משום אבר מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תאכלו [טז] שלמה ולא חסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל בבהמה תאכלו להתיר דבר אחר שבגופה אבל כשהיא חסרה דהנמצא בתוכה מחסרונה הוא לא שרינא לך כל בבהמה דהיינו הנמצא בה. ומכל מקום שמעינן מינה דהיא עצמה שריא אף על גב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך בלא נקב דכל נקב משום חיתוך הוא: **הוא הדין דבהמה נמי אסירא.** דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמרי שעל ידי הנקב הוא הולך ומוסיף מכאוב והחולי רב בגופה: **איידי דתנא רישא מותר.** בחתיכה עצמה דאיצטריך לאשמועינן דלאו אבר מן החי הוא תנא איסורא דסיפא נמי בחתיכה: **נקבה בכוליא.** כגון מליא מוגלא: **בכוליא אחת.** וכ"ש בשתיהן

למקום

שיעורין בבדי סיכת קטן ועד לוג. אבל אם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול לשברים יותר מכדי סיכת קטן ואפילו יחדו בטלה דעתו אצל כל אדם ואין יחודו יחוד דאין דרך ליחד שברים הבאים מכלי גדול לתוך סיכת קטן וכן נראה [ט] דע"י יחוד מיירי הכא דהיאך יקבלו שברים טומאה אם לא ע"י יחוד הא אמרינן בסוף המניע (שבת לה:) דכלי חרס שניקב כמוליא זית טהור מלקבל בו רמוסים זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמוסים ואם פירש בקונטרס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום סתם כלי חרס ששיעורו בזיתים וגם אם היתה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל בו רמוסים אם יחדו שוב לרמוסים מקבל טומאה מכאן ולהבא אז אם מתחלה היה מיוחד לרמוסים לא נטהר אלמא בעינן יחוד וא"ת דתנא בתוספתא דכלים בשלהי פרק מחט וטבעת שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מאחוריהן] אין ממלאין בהן ואין מקדשין בהן ואין מזין מהן וכו' שפן ועשה מהן כלים מקבלין טומאה מכאן ולהבא דברי ר' מאיר וחכ"א כל כלי חרס שטהר שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם ואי בעינן יחוד לקבל בו רמוסים כשניקב כמוליא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמוסים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהבא אבל אי לא בעינן יחוד אמאי אפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי לרמוסים וי"ל דהכא דתוספתא מיירי בדלא חזי על ידי יחוד בלי תיקון [י] ולהכי בשברים הפחתין מכשיעור המפורש כאן בשמעתין דמחמת גריעותא לא מהני יחוד אבל היכא דלא בעי תיקון דאין מחוסר אלא יחוד לא אמרן דכיון שטיהר שוב לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן במסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מארבעה טפחים טהור מירחו בטיט מקבל טומאה משיסיקנו לאפות בו סופגנין [יא] משמע דאתא ביה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י תקון אבל שברים קטנים אין נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום תקון וא"ת לפי מה שפירש דלא מהני רחויות לשברים לקבל טומאה עד שיחד הא בפרק כל הכלים (שבת דף קכד:) פליגי ר"מ ור' יהודה בכלי שנשבר בשבת ורחוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום עולד ור"מ שרי דלית ליה עולד אבל כ"ע מודו שאם נשבר מערב שבת דלא הוי עולד ושרי לטלטולי בשבת הואיל ורחוי למלאכה אחרת אלמא מנא הוא לענין שבת ואם כן לענין טומאה נמי מנא הוא כדאמר רבא בפרק כל הכלים (שם דף קכג.) גבי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח התם [יב] דלא בעינן יחוד לענין שבת גבי רבא דאיתווש מסאניה בטינא ואתא שמעיה ושקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה בחצר חזי לאיכסויי ביה מנא וי"ל דלעולם בעינן יחוד לענין טומאה והא דקאמר רבא מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחוד דכיון דניטל [יג] חודה או עוקלה לא מהני בה יחוד והא דתנן במסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל [יד] חודה או עוקלה טהורה ואם התקינה למיתות טומאה לאו יחוד בעלמא קאמר אלא שעשה שוס תיקון אבל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין שבת לא תקנו יחוד וכן משמע התם בהיא דתרגמא אביי אליבא דרבא בגולמי דזימנין דמימליך עלייהו ומשוי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימלך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל ורחוי להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דאמר בפרק במה אשה יוצאה (שבת דף נח:) העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפחת תינוקות יש להם עינבל טמאים אין להם עינבל טהורים נטלו עינבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש [טו] ר' יוסי בר' חנינא הואיל ורחוי להקישו ע"ג כלי חרס רבי יוחנן אמר הואיל ורחוי לגמוע בו מיס לתינוק אלמא בדחויות בעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחך בלא יחדו מיירי מדפליג עלה ר' יוסי בר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דבעינן מעין מלאכה ראשונה [טז] ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עינבל מעולם מה לי היה לו עינבל וניטל ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא בעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה ושב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים במדרסות עמוד ועשה מלאכתו ואין אומרים בטמא מת עמוד ועשה מלאכתו ורבי יוחנן אמר אף אומר בטמא מת עמוד ועשה מלאכתו והיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה ושב עליה דאיירי כשלא יחדו לישיבה דממעט ליה מדכתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרין לו עמוד ועשה מלאכתו וי"ל דשאני גבי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העינבל כדקאמר התם אית לן למימר דחשיב כלי ע"י דבר מועט שעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עינבל ואפילו בלא יחוד ולמ"ד הואיל ורחוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי בעלמא בעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מיס דהיינו מלאכה אחרת ואפילו אמ"ל דבעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העינבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא קגי ליה בגימוע מיס דהוי כמו עמוד ועשה מלאכתו: **התם** לחומרא. השתא חוזר בו מכל מה שתירץ והוי כמו אלא:

כל שיעורי חכמים להחמיר. וא"ת בפרק תפלת השחר (ברכות דף כו.) דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות ובעי בגמרא [טז] אי עד ועד בכלל אי לא עד ועד בכלל ופשיט דעד ועד בכלל דומיא דהיא דקאמר רבי יהודה גבי תפלת המוספים עד ה' ע[יז] ו' שעות דהוי עד ועד בכלל כדמוכח התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עבר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה רביעית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האי עד ועד בכלל והאי עד ולא עד בכלל דקאמר הכא גבי היא דאבל היולא מן המטה דחמשה כלמעלה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתרוייהו לחומרא [יח]:

והרי

מסורת הש"ס

א) [כלים פ"ב מ"ב], ב) נדה נח: ע"ש, ג) [תוספתא דכלי ב"מ רפ"ק], ד) [לעיל מב:], ה) לקמן סח., ו) [כתב הב"י סי' מג סוף ד"ה ועל מ"ש רבינו ואפי' נתחך וכו' ואפסר דלא הוי גרים אלא ליטמא קמא בלבד כמו בעובדי דדגן בלא בהו ליטמא בתרא עכ"ל], ז) [לעיל מב:], ח) [ל"ל עד], ט) [שמיני פרשה ז], י) [דברים יד], כ) [בגון בשברים הפחותים כו' כל"ל מהר"מן], ל) [דף קכד:], מ) ל"ל חודה, נ) [שם נט.], ס) [שם כז.], ע) [ל"ל ז' שעות], פ) [ועי' תוס' ברכות כו: ד"ה אינבעיא להו],

גליון הש"ם

גמ' כל שיעורי חכמים וכו'. עיין לעיל מו ע"א תוס' ד"ה עד: **תוס'** ד"ה שיעורין וכו' דע"י יחוד מיירי. עיין לקמן דף עב ע"ב תוס' ד"ה בשעת:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שיעורן וכו' מלאכה ראשונה ואי יחדו מה לי כל"ל ותיבת ועוד נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה. ולקמן מפרש ניקב בעליונו מקום שהיא עבה, אבל בקונטיס כשרה (לעיל מב:). **חותך מעובר שבמעיה.** והיא החתיכה בתוכה, **מותר באכילה.** בשחיטתה, כדליף בגמרא מכל בבהמה תאכלו (לקמן סח.). **מן הטחול ומן הכליות.** של בהמה עצמה, **אסור באכילה.** ואע"פ שאימו בבהמה לא הותר בשחיטתה, להכי נקט טחול וכליות משום דמידי דלא מיטרפא הוא (שם).

עין משפט נר מצוה

רג א ב מיי' פ"ח מהל' שחיטה הלכה כו סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מד סעי' כ:

שיטה מקובצת

(א) דאם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול יותר לשבריו יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: (ב) מותר אותו אבר באכילה וניתר: (ג) לאפות בו סופגנין דמשמע: (ד) גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כו' אם היה טמא אפי' החזיק לוג עד שלא נשבר ועכשיו מחזיק בכדי סיכת קטן טמא: מאי לאו לוג כלמטה כלומר אפי' החזיק לוג קודם שנשבר שעורו בכדי סיכת קטן השבר וטמא וש"מ עד ועד בכלל. לא לוג כלמעלה כלומר אם החזיק לוג עד שלא נשבר כמחזיק יותר מלוג ואינו טמא השבר בכדי סיכת קטן: מלוג ועד סאה ברביעית. כלומר אפי' החזיק סאה קודם שנשבר דיו השבר ברביעית ואם מחזיק ברביעית טמא דעדיין חשוב: (כלומר) מאי לאו סאה כלמטה. כלומר כפחות מסאה וש"מ עד ועד בכלל: לא סאה כלמעלה. כלומר דאם מחזיק סאה לא דיו לשבר ברביעית דאי אינו מחזיק יותר מרביעית אינו טמא: מסאה ועד סאתים בחצי לוג. כלומר דאפי' מחזיק סאתים עד שלא נשבר ונטמא והשבר מחזיק חצי לוג חשוב כלי וטמא מאי לאו סאתים כלמטה דאפי' מחזיק סאתים כפחות מסאתים ודיו לשבר בחצי לוג: סאתים כלמעלה דאי מחזיק סאתים לא דיו לשבר בחצי לוג דעד ולא עד בכלל. והתניא לוג כלמטה כו' כלומר וש"מ עד ועד בכלל: ההוא [לחומרא] אבל אי אמרינן כסלע כפחות מכסלע כאיסר (יותר) כפחות מכאיסר זהו לקולא לפיכך אמרינן כסלע יותר מכסלע כו': חוץ מכגריס של כתמים להקל כלומר דאמרינן אם ראתה כתם כגריס כפחות מכגריס דאם אינה רואה יותר מכגריס אינה טמאה: תניא נמי הכי כלומר דלחומרא חמשה כלמעלה כלומר דפחות מחמשה טהור ולא אמרינן חמשה כלמטה אלא כלמעלה וטמא עשרה כלמטה. כלומר הא דאמרינן יותר מעשרה טהור לא אמרינן דעשרה כלמעלה אלא כלמטה לחומרא: הני הוא דאסירא הא בהמה גופה שריא כלומר [הא] הכא דחותך מן הטחול ומן הכליות דדמי לניקב וקאמרינן דהבהמה כשרה. וכיצד אמרת ניקב טרפה: במקום חרץ עד הלובן: ולית הילכתא כרב עוירא דאמר ניקב הטחול טריפה:

למקום חריץ. שהגידין מעורין שם והוא אמצעית הכולית: **טרופאי.** מורי הוראות על הטרפות: **כרב עוירא.** בניקב הטחול: **ולא אמרן.** דלית הלכתא כוותיה אלא דאינקב בקולשיה: **בסומכיה.** בעוביו למעלה: **ואי אשתייר.** בעובי דופנו ולא יצא המחט לחוץ ויש הגנה כנגדו כעובי דינר כסף: **וכ"ש כו'.** דוקיא הוא דדייקנא ממילתייהו: **מוגלא כשרה בריאה.** כדאמרן (לעיל מח.) דקיימן לימחי[ז] טינרי: **ופסול בכוליא.** כדאמרן בריש פירקין (דף מח.) מליא מוגלא טרפה מיס זכין כשרה ואוקימנא בכוליא: **והרי מים זכין דכשרין הכא והכא.** לא ידענא מאי קושיא: **אלא.** לא תימא כל שכן דאע"ג דנקב פסול בריאה וכשר בכוליא איכא מידי דכשר בריאה ופסול בכוליא דאין אומרים בטרפות כו' דיש אבר שחולי זה קשה לו ואין חולי זה קשה לו: **שהרי חופלה מכאן ומהה כו'.** תחוך סימנין או (ג) גיד לוארה ומתה תחוך כל כתפיה וחיה: **הקטינה.** הכוליא הקטינה מאליה מחמת חולי: **היא האם.** דמתני': **היא טרפתה.** דלקמן (דף נו:) הורו בטרפתה כרבי צדוק: **היא שלפוחית.** דאמר לעיל בפירקין (דף מח.): **למקה.** יבשה. ושדים לומקים מתרגמינן דדין יבשין (הושע ט): **בידי שמים.** מקול ברד ורעם: **בידי אדם.** שהבעיתה אדם לא הדרא בריא: **לג) הכריות.** שאגת אריה וקול שחל: **אריאה קאי.** אף בידי ז)כל הכריות כבידי שמיס: **ה"ש.** דאסיפא קאי: **משילני חיורי.** של כלי חרס לבן: **שחימי.** שחורות ואינן מצننות כל כך כלבנות. ובלשון מורי שחימי של נחשת חיורי של חרס: מדקאמר חזר בו מכלל דמעיקרא הוה פליג: **הכשם.** מוכר בשמיס: **ואם נשתייר בו כשלע.** על ידי אותו שיור מעלה ארוכה: **דאריך.** על פני כל אורך השדרה וקצר כחוט ומאי כשלע דקאמר דאי מצטרפת לאורכו ומשוית ליה עגול הוה כשלע: **במקום טיבורו.** בעינן כשלע: **ראשי פרקים.** בכל פרקי חוליותיה ועצמות השוק והירך בעינן שיור כשלע: **כל העור כולו.** כל היכא דמשתייר ההוא כשלע מעלה ארוכה וחוזר כל עורה לקדמותו: **חוץ מעור בית הפרסות.** מן הארכובה ולמטה לא הוי עור מפני שהוא רך: **ואלו שעורותיהן כבשרן.** לענין דמטמאין עורן כבשרן אלמא לאו עור הוא וקאשיב האי בהדייהו בהעור והרוטב (לקמן דף קכב.): **אל תקניטני.** מאותה משנה: **שבלשון יחיד אני שונה אותה.** כלומר יחידאה היא ולא סבירא לן כותיה (לקמן עז. וכני"ז פסחים פד.) אי: שבלשון יחיד אני שונה אותה משנה ולא בלשון שתם משנה שאני אומר אלעזר בן יהודה אומרה (לקמן קכב:). **מעור שתחת האליה.** המחבר בדבר שאין דרכו לאכול, כגון לאכול למחר דבר שאין דרכו לך, כגון חלב, או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר, כגון בשר שלמים וחטאת ואשם ושירי מנחה או עור העולה, אינה מחשבה לא לפסול ולא לפגל עד שיחתו לאכול למחר דבר שדרכו לאכול או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר, ועור שתחת האליה הרי הוא כבשר ודבר שדרכו להקטיר קריינא ביה אם עולה היא ומועיל לפגל אם הקרבן במחשבת חוץ לזמנו, או לפסול במחשבת חוץ למקומו (שם). **וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו בזמנו (שם). **וכל שמנו חכמים גבי טומאה.** שהוא כבשר, שלא מצינו כאן ושנו בבהמה טהורה (שם).

(א) למקום חריץ (ב) והיכא מקום חריץ לחיורא דתותי מתני א"ר נחוניא שאילתינהו לכולהו טרופאי דמערבא ואמרו לי הלכתא כרכיש בר פפא ולית הלכתא כרב עוירא (ג)(דרב עוירא נמי) אלא אמרן אלא בקולשיה אבל בסומכיה טרפה (ד)ואי אישתייר ביה (ה) (ו)כעובי דינר זהב כשרה אמרי במערבא כל הפוסל בריאה כשר בכוליא שהרי נקב פסול בריאה וכשר בכוליא וכל שכן היכא דכשר בריאה כשר בכוליא מתקיף לה ר' תנחומא וכללא הוא והרי מוגלא דכשר בריאה (ז)ופסול בכוליא והרי מים זכין דכשרים הכא והכא אלא אמר רב אשי (ח)טרפות קא מדמית להדדי אין אומרים בטרפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחיתה (ט)ומים זכין כשרים לא אמרן אלא דצילי אבל עכירי טרפה וכי צילי נמי לא אמרן אלא דלא סריח אבל סריח טרפה (י)הכוליא שהקטינה בדקה עד כפול בגסה עד כענבה בינונית: (כ)(ניטל לחי התחתון: (כא)א"ר זירא (כב)לא שנו אלא שיכולה לחיות על ידי לעיטה והמראה אבל אינה יכולה לחיות על ידי לעיטה והמראה טרפה): ניטלה האם שלה: (כג)תנא היא האם היא טרפחת והיא שלפוחית: וחרותה בידי שמים כשרה: תנו רבנן (כד)איזוהי חרותה כל שצמקה ריאה שלה (כה)בידי שמים כשרה בידי אדם טרפה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בידי (כו) כל הבריות איבעיא להו רבי שמעון בן אלעזר ארישא קאי ולקולא או אסיפא קאי ולחומרא תא שמע דתניא (כז)(כח)חרותה בידי אדם טרפה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בידי כל הבריות רבה בר בר חנה הוה קאזיל במדברא אשכח הנהו דיכרי דצמיק ריאה דידהו אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה (כט)בקייטא אייתי משיכלי חיורי ומלינהו מיא קרירי ואנחינהו מעת לעת אי הדרן בריין בידי שמים היא וכשרה ואי לא טרפה בסיתוא אייתי משיכלי שיחומי ומלינהו מיא פשורי ואנחינהו מעת לעת אי הדרא בריא כשרה ואי לא טרפה: הגלודה: תנו רבנן הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלים וכבר העיד אלעזר ספרא ויוחנן בן גודגדא על הגלודה שפסולה אמר רבי שמעון בן אלעזר חזר בו רבי מאיר מכלל דלרבי שמעון בן אלעזר פליג רבי מאיר בגלודה והתניא (כט)אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו ר"מ וחכמים על הגלודה שפסולה וכבר העיד רבי אושעיא בנו של רבי יהודה הבשם לפני רבי עקיבא משום רבי טרפון על הגלודה שפסולה ואם נשתייר בו כסלע כשרה אמר רב נחמן בר יצחק מאי לא נחלקו לא עמד רבי מאיר במחלוקתו: אמר מר אם נשתייר בו כסלע כשרה היכא אמר רב יהודה אמר שמואל (ל)על פני השדרה כולה איבעיא להו דאריך וקטין דכי מצרף לה הוי כסלע או דלמא ברוחב סלע על פני השדרה כולה תא שמע דפריש רבי נהוראי משמיה דשמואל (לא)ברוחב כסלע על פני כל השדרה כולה רבה בר בר חנה אמר (לב)ראשי פרקים רבי אלעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר ברבי ינאי אמר (לג)מקום טיבורו בעי רבי ינאי בר' ישמעאל ניטל (לד) מקום השדרה וכולו קיים ניטל מקום טיבורו וכולו קיים ניטלו ראשי פרקים וכולו קיים מאי (לה)תיקו אמר רב כל העור כולו מציל בגלודה חוץ מעור בית הפרסות ורבי יוחנן אמר אפילו עור בית הפרסות נמי מציל בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן עור בית הפרסות מהו (לו)שיציל בגלודה אמר ליה מציל אמר ליה למדתנו רבינו (לז)אלו שעורותיהן כבשרן עור בית הפרסות אמר ליה (לח)אל תקניטני שבלשון יחיד אני שונה אותה (לט)דתניא (מ)השוחט את העולה להקטיר כזית מעור של תחת האליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת אליעזר בן יהודה איש איבלים אמר משום רבי יעקב וכן היה רבי שמעון בן יהודה (מא)(איש) עיכום אומר משום רבי שמעון אחד עור בית הפרסות ואחד עור הראש של עגל הרך ואחד עור של תחת האליה וכל שמנו חכמים גבי טומאה אלו שעורותיהן כבשרן להביא

נסמ"ך: **עגל הרך.** מפרש בהעור והרוטב (לקמן קכב.) כל זמן שיונק: **וכל שמנו חכמים.** בהעור והרוטב (שם) לגבי עורות כבשר: להביא

(א) [כל זה לא גרס רש"י אלא גרס ולא אמרן וכו' משום דמשוגל הבנה], (ב) [הא דנקט כעובי דינר הוא עיין תוספות כתובות דף לט. ד"ה נתן וב"מ דף מד: ד"ה אחד ובשבועות מד: ד"ה התקבלת ובזבחים קטז: ד"ה גבה ובבכורות נ. ד"ה המזדבנא], (ג) לעיל מח: וש"ן, (ד) רש"ל מ"ז, (ה) [ז"ל הב"י סי' לג ד"ה ומ"ש רבינו בשם הגאונים והוא שיכול לחיות ע"י המראה והלעטה כו' כ"כ הרא"ש בשם הגאונים ובמעתאות דידן איתא בגמ' בשם ר' זירא ודבר פשוט הוא דהגה"ה היתה בגליון וטעה הסופר וכתבה בפנים וקרא לה בשם רבי זירא], (ו) [תוספתא פ"ג ה"ה ע"ש], (ז) [תוס' שם], (ח) [תוספתא פ"ג ה"ג ע"ש], (ט) [עיין תוס' לקמן קכב: ד"ה עוד מעשה היה שוא"ל וכו' עמ"ש וכן יש לישב הכא], (י) לקמן קכב. [זבחים כח.] נדה נה., (כ) [לקמן עז. קכב: קלד. פסחים פד.], (כא) זבחים כח. [ע"ש תוספתא זבחים פ"ב ה"ב ע"ש], (כב) [ל"ל אים כפר], (כג) בס"ל: קול, (כד) [וע' עוד תוס' לקמן עז. ד"ה בלשון],

הגהות הב"ח

(א) גמ' במקום חריץ ומקום חריץ היכא חיורא דתותי מתני: (ב) רש"י ד"ה שהרי וכו' תמוך סימנים או צומת הגידין ומתה:

מוסף רש"י

אין אומרים בטרפות זו דומה לזו. דלמד זו מזו, כגון טרפות הכבד מן הריאה, כדאמרינן (עי' לקמן קיא.) ומיופא בכבדא שאין חיות האדיריים שוה (רשב"ם ב"ב קלז:). **שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחיתה.** נתתך בשר רגליס למעלה מצומת הגידין ולא בשבר העליס כשרה, נתתכה למטה במקום צומת הגידין אע"פ שנמוך מכאן טרפה, כדאמרינן לקמן וכן שיטל צומת הגידין, בפרק בהמה המקשה (עו.) ואע"פ שלא נתתך העליס (לעיל מח:). **שלפוחית.** כל שלפוחית היא ווילי"ה כעין אותה של דג כדאמרינן בנמס' ע"ז (מ:) בשליפוחה, גבי עוברי דגים, ואם של בהמה טולה עשויה מבעבועות, תשובת מור"י (זבחים מ:). **שעורותיהן כבשרן.** מטמאין כבשרן (לקמן קכב.) לטמא טומאת נבלות (זבחים כח.). **עור בית הפרסות.** מן הארכובה ולמטה (שם) כעין שחופכין הרגליס וכל אותו העור רך הוא (לקמן קכב.). **אל תקניטני.** להשיב לי ממנה, (שם). **שבלשון יחיד אני שונה אותה.** כלומר יחידאה היא ולא סבירא לן כותיה (לקמן עז. וכני"ז פסחים פד.) אי:

עין משפט נר מצוה

רד א ב מיי' פ"ו מהל' שחיטה הל"ט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מג סעי' כ:
רה ג ד מיי' פ"מ מהל' שחיטה הל' כו וע"ש סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מד סעי' כ:
רו ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' ה:
רז ו מיי' שם הל' כג וע"ש בכ"מ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לג ס"ג:
רח ז מיי' שם הל' כה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מה סעי' ג כ:
רט ח ט מיי' פ"מ מהל' שחיטה הל"ט סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לו סי"ד:
רי י מיי' שם הל"י טוש"ע שם סעי' טו:
ריא כ ל מ נ ס מיי' פ"ט שם הל"ז וע"ש בכ"מ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' נט סעי' ג:
ריב ע מיי' פי"ד מהל' פסולי המוקדשין הל"ז:

שיטה מקובצת

(א) למקום חריץ מאי ניהו חיוורא דתותי מתני: (ב) כעובי דינר זהב נ"ב ע' תוס' בכורות נ ע"א: (ג) אף בידי קול הבריות: (ד) בעי ר' יצאי ב"ר ישמעאל ניטל על פני כל השדרה וכולו קיים ניטל מקום טבורו וכו': (ה) דקיימן צימחי צימחי טינרי טינרי: (ו) אף בידי קול הבריות:

רבינו גרשום

אלא בקולשיה כלומר בקולשיה דטחול אבל אם ניקב בעובי שלו טרפה ואם נשתייר בה כעובי דינר זהב כו' כלומר דלא ניקב לחוץ: והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בכוליא כדאמרינן (למפרע) [לעיל דף מח.] דאמר רב מתנה מליא מוגלא טרפה מים זכין כשרה ואמר ליה שמואל כי איתמר בההיא בכוליא איתמר: והרי מים זכין דכשרין הכא והכא. כלומר אמרת כל הפסול בריאה כשר בכוליא והרי מים זכין דכשרין הכא והכא: הקטינה בדקה עד כפול כשרה בגסה עד כענבה בינונית כשרה: חרותה בעותה בידי שמים כלומר או מברקים או מרעמים. בידי אדם טרפה כלומר שבעתה אדם (מחרבו) [בחרבו]. ר' שמעון אומר אף בידי כל הבריות שזאב או דוב בעתה. איבעיא להו ר' שמעון בן אלעזר ארישא קאי ולקולא כלומר דקאמר ת"ק בידי שמים כשרה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי כל הבריות כשרה או דילמא אסיפא ולחומרא דקתני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי כל הבריות [טרפה] (כשרה א"ד אסיפא ולחומרא דקא תני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי כל הבריות). בקייטא אייתי משיכלי כלי חרס חיורי כלומר דקרירי: משיכלי שיחמי (כלומר חרס שורשמין) כלי חרס דחמימי. דפשורי לא ליהוי קרירי לעגל: הגלודה ר' מאיר מכשיר מהו גלודה (מליא כולא) כלומר גילדי מלכץ בלעז שלא ישאר עור שלם עליה. ר' יהודה הבשם שהיה מוכר בשמים. ואם נשתייר בה כסלע כשרה כלומר ואם נשתייר בה מעור שלם כשרה או דילמא ברוחב סלע על פני כל השדרה. מקום ראשי פרקים כלומר על פני ארכובה ועל גב הרגל. ניטלו ראשי פרקים כלומר עור שעל גבי פרקים. כל העור כולו מצילין בגלודה כלומר באיזה מקום ישתייר כסלע מציל בגלודה וכשרה חוץ מעור של בית הפרסות דאי בית הפרסות נשתייר כסלע. אין מציל וטרפה מ"ט דעור בית הפרסות דק וחשוב כבשר. חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת דכל חוץ לזמנו חשוב פיגול דכ' ואם האכל יאכל ביום השלישי לא ירצה המקדיש אותו לא יחשב לו פגול יהיה וגו' חוץ לזמנו חשוב פיגול. שבלשון יחיד אני שונה אותה כדתזינן דאלעזר בן יהודה איש איבלים א' משום ר' יעקב דוהו יחיד:

מסורת הש"ס

להביא עור בית הבושת. נקמן בהעור והרוטב (דף קכב.) פירש רש"י הא דלא חשיב ליה בהדיא בהדי איכך בברייתא משום דבעולה מיירי שהוא זכר ומיהו איכא מאן דתני זבח בפרק כל הזבחים שקיבלו (זבחים כח. ושם) ולא קתני עולה ויש לומר דלא חשיב אלא מידי דהוה בכל הקרבנות ועור שתחת האליה אע"ג דאיכא קרבה אלא בכבש מ"מ איתיה לו באכילת אדם לו באכילת מזבח וא"ת אמאי לא קאמר נמי להביא עור השליל דחשיב לקמן במתניתין בהעור והרוטב (דף קכב.) בהדי אלו שעורותיהם כבשרן ואומר ר"ת משום דאין מפגלים בשליל כדאיתא פרק כל הפסולין (זבחים לה.) פיגל בשליל לא נתפגל הזבח ואף השליל לא נתפגל[ט]:

ורבי יוחנן אמר אף במסמר. ואיכא משום מכלה ממונן של ישראל ובפלוגתא נאו דוקא דרבי יוחנן דאמר אף במסמר לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה:

נבלות והא שחוטה היא. וא"ת והא שמעינן ליה לרבי יהודה דאמר פרק חטאת העוף (זבחים סט: ושם) דשחיטת העוף אינה מטהרת טריפתה מטומאתה דקאמר נבלה וטרפה לא יאכל לטומאה הא טרפה למה נאמרה להביא טרפה שחטה [י] (שאבלה טהור מכלל שהיא מטמאה) וכן ריש מסכת טהרות גבי י"ג דבריס נאמרו בנבלת עוף טהור שחיטתה ומליקתה מטהרת טרפתה מידי נבלה רבי יהודה אומר אינה מטהרת וי"ל דמ"מ כיון דלר' נחמיה מטהרת לא הוה ליה למימר שהיה מאכיל נבילות ועוד דלא מסיק אדעתיה תסתיים דרבי יהודה הוא דבדיק בילא: **מר אמר שמואל בדיק בידא** וכן רב. ואף על גב דכבר אמרינן לעיל רב ושמואל ולוי דאמרי מכניס ידו לפנים ובודק מ"מ אשמועינן הכא דמעשה נמי עבד: **והא** תני לוי **טרפות שמנו חכמים** וכו'. בחנם מקשה מברייתא ארב ושמואל דאלוי גופיה הוה מצי למפרך דאמר לעיל מכניס ידו לפנים ובודק:

להביא עור בית הבושת חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבים עליו כרת: **מתני'** ואלו טרפות בעוף [א]נקובת הוושט [ב]ופסוקת הגרגרת [ג]הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה [ד]ניקב הקורקבן [ה]ניקבו הדקין [ו]נפלה לאור ונחמרו בני מעיה אם [ז]ירוקים פסולים אם אדומים כשרים [ח]דרסה וטרפה בכותל או שריצצתה בהמה ומפרכסת [ט] ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה: **גמ'** רב ושמואל ולוי דאמרי [י]מכניס ידו לפנים ובודק אם מבצבץ ועולה טרפה ואם לאו כשרה הניחא למאן דאמר [יא]עד דמנקיב קרמא תתאה אלא למאן דאמר אינקיב עילאה אע"ג דלא אינקב תתאה ניחוש דלמא עילאה אינקיב תתאה לא אינקיב אי איתא דאינקיב עילאה תתאה אגב רוכביה מיפקע פקע אמר זעירי אין בדיקה לחולדה מפני ששיניה דקות וכי שיניה דקות מאי הוי אמר רב אושעיא מפני ששיניה דקות ועקומות כי סליק לנהרדעא שלח להו [יב]דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי ברם כך אמרו משמיה דרבי שמעון בן לקיש בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר ורבי יוחנן אמר אף במסמר ובפלוגתא דר"י ורבי נחמיה חד בדיק בידא וחד בדיק במחטא מאן דבדיק בידא אמר ליה למאן דבדיק במחטא [יג]עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל אמר ליה מאן דבדיק במחטא למאן דבדיק בידא [יד]עד מתי אתה מאכיל לישראל נבלות נבלות והא שחוטה היא אלא טרפות שמא ניקב קרום של מוח תסתיים דרבי יהודה הוא דבדיק בידא דתניא [טו]רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח תסתיים הא גופא קשיא אמרת בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר אלמא אית ליה בדיקותא והדר תני נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח אלמא לית ליה בדיקותא סיפא אתאן [טז]לעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום סלקא דעתך אלא הואיל וקרומו רך אמר ליה רב נחמן לרב ענן מר אמר שמואל בדיק בידא ומכשר והונא חברין אמר רב בדיק בידא ומכשר [יז]והתני לוי ·טרפות שמנו חכמים בבהמה [יח]כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח אמר ליה ההוא בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא הואיל וקרומו רך ההיא תרנגולתא דהואי בי רב חנא שדרה לקמיה דרב מתנא נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח הואי ואכשרה א"ל [יט]והתני לוי טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח אמר ליה התם בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא אימא הואיל וקרומו רך רב שיזבי בדיק בשימשא רב יימר בדיק במיא רב אחא בר יעקב בדיק בגילא

להביא עור בית הבושת. [כ]להכי מפרש ואמר להביא עור בית הבושת משום דאין להביא אלא זה לבדו שהרי כל המנויין שם הראויין להיות בעולה שנויין כאן [א] חוץ מזה. [כא]עור השליל אינו ראוי להיות בעולה דאין שליל לזכרים: **בית הבושת.** בית הרחם של נקבה: **מתני' ואלו טריפות בעוף.** אע"ג דכל טריפות דבהמה כנגדן בעוף הני אינטריכו ליה למיתני נקובת הוושט משום פסוקת הגרגרת וההוא אינטריך דלא תימא הואיל וחיותו של עוף לא נפיש דהא כשר בסימן אחד אימא גרגרת נמי תיטרף במשהו והכתה חולדה משום דקתני מקום שעושה אותה טרפה דהיינו נקיבת הקרום דלא תימא תיטרף בנשבר העצם בלא נקיבת קרום כדאמרי' לקמן בעוף של מים ויקבו הדקין משום דקבעי למיתני סיפא[כב] גבי אלו כשירות יצאו בני מעיה ולא ניקבו [כג]ולא תימא עוף שחיותו מועט תיטרף ביציאה לחודה: **הכתה חולדה על ראשה.** חיישינן לנקיבת קרום: **הכתה.** נשכתה בשייה דאילו ביד אמרן לעיל (דף נג.) יש דרוסה לחולדה בעופות וכל כנגד החלל מיטרפה בה: **נחמרו.** [כד]כולו מחמת האור והפכה מראיתן לשון (איכה ה) מעי חמרמרו: **אם [כה]הוריקו.** מפרש בגמרא [ע"ב] לב וקורקבן אדומין שהוריקו וירוקין שהאדימו [כו] [כז]: **אם אדומים.** הלב והקורקבן כמשפטן אלא נשתנה מראה אלהן: **דרסה.** אדם ברגליו: **או טטרפה בכותל.** הכה בה בכותל: **או שריצצתה בהמה.** דאיכא למיחש להני תלתא משום ריסוק איברים ועדיין מפרכסת אם שהתה מעת לעת ושחטה כשרה ובדיקה בעיא כדאוקמינן בפירקין (דף נא.): **גמ' מכניס ידו.** בפיו של עוף שנשכתו חולדה בראשו ובודק דוחק אצבעו כלפי חוץ העוף והמוח נדחק למעלה אם המוח מבצבץ ויולא דרך נקב המכה: **טרפה.** שמא [כח] ניקב הקרום: **הניחא למאן דאמר.** לעיל (דף מה.) גבי ניקב הקרום עד דמינקיב עילאה ותתאה שפיר: **אלא למאן דאמר.** דטריף עילאה לחודיה כי לא מבצבץ אמאי כשרה דלמא עילאה אינקיב [כט] ותתאה קייס: **דתתאה מיפקע.** בדחיפת [ל]אצבע כשדוחפו למעלה: **אין בדיקה לחולדה.** לנשיכת חולדה: **מפני ששיניה דקות.** ואפילו ניקב הקרום פעמים שאין המוח יולא על ידי דחיפת אצבע בחוץ: **מאי הוי.** אי אפשר דלא מבצבץ פורתא: **ועקומות.** ונוקב באלכסון וכשהמוח נדחף למעלה העצם סותמו ועומד כנגדו שנקב העצם אינו כנגד נקב הקרום: **כי סליק.** זעירי מבבל לנהרדעא: **ביד.** כדמפרש לעיל מכניס ידו כו': **אבל לא במסמר.** מלמעלה מוליכו על הנקב לראות אם יחגור בקרום ופותח את הגולגולת תחלה לאחר שחיטה ופעמים שאינו נקוב והמסמר נוקבו ומפסיד ממון ישראל: **אף במסמר.** בודקין ולא חיישינן לדלמא אינו נקיב ליה בידא כדמפרש: **במחטא.** כדפרישית במסמר: **ניקב קרום.** מתוך ששיניה דקות ועקומות אינו מבצבץ: **אבל לא במסמר.** מפני שמכלה ממונן של ישראל: **נשבר העצם.** לקמיה פריך: **וקרומו רך.** הלכך כי נשבר העצם [לא]תו לא קאי קרום: **אמר ליה רב נחמן לרב ענן.** תמהני בזאת: **מר אמר.** אתה אמרת לי שראית שמואל שהוא בודק לנשיכת חולדה אלמא לא מטרף בעצם לחודיה ואף הונא חברין אמר לי דאיהו חזייה לרב דבדיק בידא וקשיא לי והא תני לוי הא: **כנגדן בעוף.** במידי דאיתיה בעוף המסס ודית הכוסות ליתנהו בעוף: **בדיק בשימשא.** נגד השמש מסתכל אם ירואה[לא] נקב שהאור יפה לבדיקה: במיא

מסורת הש"ס

א) [לקמן סג.], ב) ביצה לד., ג) [לעיל מה.], ד) [שבת סג: וש"נ], ה) [בכורות מ.], ו) [שם], ז) [תוספתא פ"ג ה"ו ע"ש], ח) [לקמן נז.], ט) [המימה בזה תמצא שהסיגו מוס' זבחים כח. ד"ה להביא], י) [לקמן], כ) כת"י ב: שהרי, כא) [ועיין היטב תוס' זבחים כח. ד"ה להביא], מ) [נ"ל שמטמאה],

גליון הש"ם

גמ' כנגדן בעוף. עי' לעיל ד' כ' ע"א תוס' ד"ה אילימא: רש"י ד"ה להביא וכו' להכי מפרש. עי' שו"ת נו"ב מ"ת סי' כו: ד"ה וקרומו רך וכו' תו לא קאי קרום. עי' לקמן דף עו ע"ב תוד"ה אפסיק:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אם הוריקו וכו' וירוקין שהאדימו טריפה הס"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה להביא עור בית הבושת וכו' חוץ מזה עור. נ"ב עיין זבחים כ"א ע"א תוס' ד"ה להביא וכו' כאן לא כאם: ב) ד"ה דלמא עילאה אינקיב. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד תתאה [מיפקע]:

מוסף רש"י

להביא עור בית הבושת. של נקבה בתחלת וכשלמים (לקמן קכב:) חוה לבדו יש לך להביא עוד אלא קדשים מכל השנויים שם (זבחים כח.) ואלו דלא מייתי בריאה כי הגך, משום דליתיה בעולה, ותנא בעולה קאי, אלמא אלו תנא הוא דחשיב להו בשר, אבל ת"ק לא קרי בשר אלא עור שתחת האליה לחודיה (לקמן קכב:). חוץ למקומו. אם שחט על מנת לאכול מאחת מאלו חוץ למקומו (שם). **דרסה וטרפה בכותל.** אדם שדרס על העוף או שזרקו וחבטו בכותל (ביצה לד.). **ומפרכסת.** ואינה יכול לעמוד (שם). **ושהתה מעת לעת.** יום אחד שלם (שם). **קרמא תתאה.** הקרום הרך שהמוח מונח במוכו (לעיל מה.). **עילאה.** קרמא עילאה המחובר לגולגולת מבפנים (שם).

עין משפט נר מצוה

מב:

ריד ג מיי' פ"י מהלכות שחיטה הלכה ז סמג עשין סג טור ש"ע י"ד סי' ל סעיף ב:

רטו ד ה מבואר לעיל דף מג:

רטז ו מיי' פ"ז מהל' שחיטה הלכה כ ופ"י שם הלכה יא סמג שם טוש"ע ש"ע י"ד סימן נח סעיף ג:

ריז ז מיי' פ"ט שם הלכה כ סמג שם טוש"ע ש"ע י"ד סימן נח סעיף ב:

ריח ח ט מיי' פ"י שם הלכה ז סמג שם טוש"ע ש"ע י"ד סימן ל סעיף ב:

ריט י מיי' פ"ו שם הלכה יז ופ"י שם הלכה י [יא]:

שיטה מקובצת

(א) ומפרכסת אם שהתה: (ב) ולא ניקבו דלא תימא: (ג) נחמרו נכווצו מחמת: (ד) אם ירוקים מפרש בגמרא: (ה) וירוקים שהאדימו דקין: (ו) בדחיפת האצבע כשדוחפו: (ז) אם יראה שם נקב:

רבינו גרשום

מכניס ידו לפנים ובודק. כלומר כיצד בדקינן אם ניקב קרום של מוח מכניס אצבעו לפנים ובודק אם מבצבץ ועולה המוח טרפה דודאי ניקב הקרום: אין בודקין לחולדה ביד. כלומר דאמרינן מכניס אצבעו לפנים אם מבצבץ ועולה טרפה: מפני ששיניה דקות כלומר ואע"פ שניקב קרום של מוח לא יהא המוח מבצבץ: וכי שיניה דקות מאי הוי. כלומר אעפ"כ [שניקבו] [אם ניקב] קרום של מוח [אי אפשר] שלא יהא מבצבץ: אבל לא במסמר. כלומר למעלה מראשו: עד מתי [אתה] מכלה ממונן של ישראל. כלומר כשמכניס המסמר אם לא נקוב המסמר מנקבו: אלא עד מתי אתה מאכיל טרפות לישראל. שמא אינקיב קרום של מוח ולא אדעתיה דלא בדיק יפה: אלמא אית ליה בדיקותא. כלומר אע"פ שנשבר העצם אם לא ניקב קרום של מוח (פסול) [כשר] והדר תני נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח: רב בדיק בידא ומכשר. כלומר מכניס ידו לפנים ובדיק אי לא מבצבץ המוח מכשר ליה אע"פ שנשבר העצם: בדיק בשימשא. כלומר כנגד השמש: בדיק במיא. שופך לתוך הנקב מים וחוזר ושופכן מן הנקב אם המים נתלבנו בידוע שניקב קרום של מוח אם צלולים בידוע שלא ניקב קרום של מוח: